

M.Ed. Semester - 2 (CBCS) Examination

March/April – 2024 (New Course)

Core-5: Philosophy of Education (CORECOURSES)

Time: 02:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૧

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) શિક્ષણનાં વિવિધ પાસાંઓ અંગે આદર્શવાદનું તત્ત્વજ્ઞાન રજૂ કરો
 - (2) શૈક્ષણિક તત્ત્વજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
 - (3) અસ્તિત્વવાદી શિક્ષણની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-૨(અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) તત્ત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) પ્રકૃતિવાદ અનુસાર 'જ્ઞાન', 'મૂલ્ય' અને 'નૈતિકતા' સમજાવો.
 - (3) વ્યવહારવાદી શિક્ષકની ભૂમિકા વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-૨(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) શૈક્ષણિક તત્ત્વજ્ઞાનનાં બે કાર્યો જણાવો.
 - (2) કોઈપણ બે અસ્તિત્વવાદી શિક્ષણવિદનાં નામ જણાવો.
 - (3) તત્ત્વજ્ઞાનની શાખાઓનાં નામ લખો.
 - (4) વાસ્તવવાદ અનુસાર શિક્ષણની બે પદ્ધતિઓના નામ લખો.
 - (5) શૈક્ષણિક તત્ત્વજ્ઞાનની એક વ્યાખ્યા લખો.

વિભાગ-૨

- પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) ભગવદ્ ગીતામાં વ્યક્ત થતું શિક્ષણ દર્શન રજૂ કરો.
 - (2) જૈનધર્મમાં વ્યક્ત થતું શિક્ષણદર્શન લખો.
 - (3) 'મહાત્મા ગાંધીની શૈક્ષણિક ફિલસૂફીમાં બહુવિધ શૈક્ષણિક ફિલસૂફીનો સંગમ છે'-આ વિધાન સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૪(અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) 'ઉપનિષદ' માં વ્યક્ત થતી શિક્ષણ વિષયક વિચારણા રજૂ કરો.
 - (2) શિક્ષણના હેતુઓ અંગે બૌદ્ધધર્મના વિચારો લખો.
 - (3) જ. કૃષ્ણમૂર્તિના શિક્ષણ વિષયક વિચારો લખો.
- પ્રશ્ન-૪(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની દૃષ્ટિએ શિક્ષણનો મહત્ત્વનો હેતુ લખો.
 - (2) મહર્ષિ અરવિંદની શિક્ષણ ફિલસૂફીમાં કયા વાદની પ્રતીતી થાય છે ?
 - (3) શિક્ષણ દર્શનને રજૂ કરતો ભગવદ્ ગીતાનો કોઈ એક શ્લોકાંશ લખો.
 - (4) કોઈ બે ઉપનિષદનાં નામ લખો.
 - (5) મહાત્મા ગાંધી દ્વારા સ્થાપિત ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાનું નામ જણાવો.

ENGLISH VERSION

Section-1

Que-1 **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words.** **(20)**

- (1) Present the philosophy of idealism on various aspects of education
- (2) Explain the scope of educational philosophy.
- (3) Describe the characteristics of education with reference to existentialism.

Que-2(A) **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words.** **(10)**

- (1) Explain the relationship between philosophy and education.
- (2) Explain 'knowledge', 'value' and 'morality' according to naturalism.
- (3) Describe the role of a pragmatist teacher.

Que-2(B) **Answer following questions in very brief.** **(05)**

- (1) State two functions of educational philosophy.
- (2) Name any two existentialist academics.
- (3) Write the names of branches of philosophy.
- (4) Name two methods of education according to realism.
- (5) Write a definition of educational philosophy.

Section-2

Que-3 **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words.** **(20)**

- (1) Present the philosophy of education expressed in Bhagavad Gita.
- (2) Write the philosophy of education expressed in Jainism.
- (3) Explain the statement 'Mahatma Gandhi's educational philosophy is a confluence of multiple educational philosophies'.

Que-4(A) **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words.** **(10)**

- (1) Present the educational thoughts expressed in the 'Upanishads'.
- (2) Write the ideas of Buddhism on the objectives of education.
- (3) J. Write the educational ideas of Krishnamurti.

Que-4(B) **Answer following questions in very brief.** **(05)**

- (1) Write the important objective of education according to Rabindranath Tagore.
- (2) Which types of philosophy is reflected in Mahshi Aurobindo's philosophy of education?
- (3) Write any one verse of Bhagavad Gita which represents the philosophy of education.
- (4) Write the names of any two Upanishads.
- (5) Name the institution of higher education founded by Mahatma Gandhi.
